

3.01.2024

Den europæiske statsstøtte kræver mere koordinering for at blive en succes

Den amerikanske og kinesiske statsstøtte er så attraktiv, at europæiske virksomheder risikerer at søge væk fra Europa, hvis EU ikke selv åbner statskassen.

Skrevet af

Anders Overvad

Vi hører det igen og igen: Den amerikanske og kinesiske statsstøtte er så attraktiv, at europæiske virksomheder risikerer at søge væk fra Europa, hvis EU ikke selv åbner statskassen.

Den europæiske konkurrenceevne er klart under pres, men dette pres kommer ikke kun udefra – højere energipriser er også en væsentlig del af historien.

Konkurrenceevne er en kompleks størrelse, der afhænger af mange faktorer, og derfor kræver det mange forskellige politiske værktøjer at løse EU's problemer.

Statsstøtte kan meget vel være et af mange, men det kan og må ikke stå alene. For statsstøtte er en svær størrelse at få til at fungere i praksis.

Siden Coronakrisen har statsstøttere reglerne i EU været lempet, og vi har derfor fået en smagsprøve på nogle af de udfordringer, der følger med. Hvis vi zoomer ind på perioden efter Ruslands invasion af Ukraine, er der i EU blevet givet mere end 700 mia. euro i statsstøtte.

Ser vi på fordelingen mellem EU-landene, har Tyskland stået for næsten halvdelen af al støtte, der er givet – altså næsten lige så meget som alle andre EU-lande tilsammen. Det stiller utvivlsomt den tyske industri i en væsentlig stærkere position end dens europæiske konkurrenter. Givet den tyske økonomis størrelse er det svært at se, hvordan Danmark og de andre EU-lande vil kunne konkurrere med den tyske statskasse.

Vi kan naturligvis satse på, at afgørelsen af den tyske forfatningsdomstols om "Schuldenbremsens" ukrænkelighed vil kunne agere bolværk overfor den tyske statsstøtte. Men det vil stadig ikke løse hele problemet. Selvom Danmark har de stærkeste statsfinanser i EU, vil Danmark stadig ikke have samme beløb at kaste efter industrien som f.eks. Frankrig og Italien. Så hvordan forhindrer vi et internt statsstøttekapløb i EU?

Den nemmeste måde er naturligvis at lade helt være og i stedet udnytte, at den amerikanske og kinesiske statsstøtte giver EU adgang til billigere grønne løsninger, betalt af de andres skatteborgere. Langt hen ad vejen vil det ikke være en vanvittig tanke: at være afhængig af russisk gas er ikke det samme som at købe kinesiske solceller, der stadig vil kunne producere energi, hvis importen stopper.

Men hvad så med geopolitikken? Vi ser nemlig en stadig stigende tendens til, at aktører prioriterer egenproduktion og forbrug, og kan vi i EU forlade os på fortsat at

købe ting i udlandet? Coronakrisen viste os tydeligt, at det kan give problemer, når forsyningskæderne svigter.

Men alle afhængigheder er ikke lige farlige. Derfor bør EU have fokus på netop de områder, hvor startomkostningerne er høje, opbygningen af viden langvarig og alternativerne kun få. Et sådant område kunne f.eks. være produktion af højteknologiske mikrochips - netop på denne slags områder kan afhængigheder særligt ramme os, og statsstøtten kan være med til at løse en markedsfejl.

EU er også nødt til at blive langt klarere på, hvor vi skal satse. EU's økonomi er ikke lige så stor som USA's, og spreder vi pengene for tyndt ud, risikerer vi, at det hele blot er spildt. Kommissionen har fremlagt sit første bud på, hvilke områder EU har en særlig interesse i at kunne mere selv. Indtil videre er der fire teknologier på listen, nemlig kunstig intelligens, kvantecomputere, halvledere og bioteknologier. Den liste bliver nok for snæver for flere af medlemslandene. F.eks. vil Frankrig gerne have inkluderet elbiler.

Hvis det mislykkes at blive enige om prioriteringslisten, vil det ikke være muligt at koordinere støtten, så den kommer alle til gode. Derved risikerer EU at fortsætte som nu, hvor støtten hovedsageligt går til de virksomheder, der kommer fra lande med dybe lommer. Derfor er det afgørende, at den danske regering fortsætter med at bide sig fast i bordkanten og kæmper for en fælles europæisk løsning.

Under alle omstændigheder må der ikke sættes lighedstegn mellem en styrkelse af konkurrenceevne og statsstøtte. Der skal stadig arbejdes intensivt med udbygningen af det indre marked, reduktion af virksomhedernes administrative byrder, adgangen til talent og så videre.

Tænkertanken EUROPAs arbejde er muliggjort med støtte fra Chr. Augustinus Fabrikker A/S.